

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

" 07 " 09 2000р.

№ 439

Про затвердження Рекомендацій
щодо порядку використання
державної символіки в навчальних
закладах України

На виконання Законів України "Про освіту", "Про загальну середню освіту" та рішення колегії Міністерства освіти і науки від 17.08.2000 р. з метою прищеплення учням поваги до державних символів України, виховання почуття громадянства, формування громадської компетентності особистості в сучасному суспільстві, національної свідомості та патріотизму

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Рекомендації щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України (додаються).
2. Міністру освіти Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь освіти обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, керівникам навчальних закладів забезпечити дотримання Рекомендацій в навчально-виховному процесі у загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника міністра Огнев'юка В.О.

Міністр

В.Г.Кремень

Рекомендації щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України

Виховання любові і пошани до державної символіки, ритуалів суверенної України посідає одне з чільних місць у системі громадянського, зокрема патріотичного, виховання учнів .

Державна символіка сприяє вихованню почуття громадянства, формуванню соціально-політичної компетентності особистості у сучасному суспільстві, насамперед політичної, правової та економічної освіченості; формуванню національної свідомості, належності до рідної землі, народу, до своєї Батьківщини - України.

У навчальних закладах переважної більшості демократичних країн світу прищеплення учням поваги до державних символів введено у ранг пріоритетних елементів громадянського виховання.

Визначення та опис державних символів України подано у статті 20 Конституції України.

Державні символи України - це своєрідний паспорт, візитна картка нашої держави, офіційне представництво в будь-якій точці планети та за її межами, а наявність державної символіки за будь-яких умов дає людині можливість відчувати себе морально, соціальне, політичне і юридичне дієздатною та захищеною.

Метою використання державних символів у навчально-виховному процесі є активізація формування почуття свідомого громадянина України, здатного захищати її незалежність, готового взяти на себе відповідальність за добробут і безпеку себе самого, своєї родини, народу.

У більшості навчальних закладів успішно ведеться роз'яснення учням ідейної суті державних символів і правил їх використання, ритуалів, традицій, виховується позитивне ставлення до державних символів України, формуються почуття поваги до них, стійкі навички свідомого дотримання пошани та правил поведінки щодо державних символів в повсякденному житті, під час урочистих і офіційних заходів.

У навчальних закладах повинен бути обладнаний куточок державної символіки.

На подіумі встановлюється Державний Прапор України, що зберігається в пеналі з оргскла чи у чохлах з поліетиленової плівки.

Обабіч Прапора розміщується малий Державний Герб України та, після затвердження його Верховною Радою України, текст Державного Гімну України.

У куточку державної символіки доцільно розмістити також текст статті 20 Конституції України.

Державна символіка повинна бути складовою оформлення навчальних кабінетів, насамперед суспільно-гуманітарного циклу, бібліотеки, актового залу, адміністративних приміщень.

Державна символіка в обов'язковому порядку використовується при проведенні офіційних церемоній та урочистих заходів.

Церемоніал внесення Державного Прапора України з місця його постійного зберігання здійснюється групою прапороносців, яку спеціально готують до церемоніалу. Прапороносці проходять інструктаж щодо правил поведінки під час церемоніалу, навчаються церемоніальному крокові під

керівництвом викладача початкової військової підготовки чи фізичного виховання. Бажано, щоб члени групи прапороносців під час урочистого церемоніалу були одягнені у відповідну форму. В навчальному закладі може бути кілька груп прапороносців.

Внесення і винос Державного Прапора повинні відбуватися за певними правилами. Його несуть чотири учні широкою стороною полотнища вперед, тримаючи за кути так, щоб полотнище Прапора було вирівняне і злегка піднята його верхня частина (синє полотнище). Чіткість, злагодженість, краса цієї церемонії мають глибокий емоційний вплив на виховання учнів як громадян своєї держави.

Державний Прапор піднімається на щоглі під звуки мелодії Державного Гімну України. При цьому всі присутні стоять струнко з рівнянням на Прапор. У певних випадках можливе внесення Прапора закріпленого на древку, що несе прапороносець, в супроводі асистентів.

У дні жалоби Державний Прапор зі скорботною стрічкою чорного кольору приспускається (нахиляється).

На території навчального закладу обладнуються спеціальні майданчики, на яких встановлюється щогла, визначається місце шиккування учнів. Для підняття Державного Прапора призначається група учнів.

19 лютого 1992 року Верховна Рада України, як законодавчий орган держави, своєю Постановою «Про Державний Герб України» затвердила тризуб як малий Державний Герб України, вважаючи його головним елементом великого Державного Герба України. Тризуб - Державний Герб - офіційна емблема держави, зображувана на грошових знаках, печатках, деяких офіційних документах, на офіційній вивісці навчального закладу.

Мелодії Державного Гімну України належить значна роль у громадсько-політичному житті як засобу масової агітації, як сили, що мобілізує, організовує, підносить національний дух.

Мелодія Державного Гімну звучить на відкритті державних і урочистих заходів, при відзначенні державних свят, демонстрацій, військових парадів, вшанування переможців на міжнародних спортивних змаганнях.

Планом роботи навчального закладу доцільно передбачити спільну роботу бібліотекаря, педагогічних працівників, учнівського самоврядування щодо виховання в учнів шанобливого ставлення до державної символіки України.

Учні знайомляться з державною та національною символікою у процесі вивчення рідної мови та літератури, навчальних курсів з історії України, основ правознавства та в процесі багатогранної позакласної і позашкільної виховної роботи.

У системі позакласної виховної роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів необхідно передбачити заходи з використанням державної символіки, розкриттям їх змісту, ритуалів. Для учнів різних вікових категорій доцільно проводити виховні години, бесіди, вікторини, диспути, учнівські науково-теоретичні та читацькі конференції з тематики про історію виникнення, сучасне тлумачення державної та національної символіки.

З учнями молодших класів провести цикл бесід:

«Конституція України», «Наша Вітчизна-суверенна Україна», «Наш синьо-жовтий Державний Прапор», «Що символізує наш Державний Герб», «Наш Державний Гімн України».

Учням середнього шкільного віку доцільно запропонувати теми: «Конституція України - наш Основний Закон», «Українська держава - її історія і сучасність», «Наш рідний край у геральдиці, прапорах і символіці»,

«Від Гетьмана до Президента України», «Історія української державності» та ін.

Для старшокласників варто практикувати написання творів з цієї тематики, захист рефератів, конференції.

Міністерство освіти і науки України вважає, що виконання цих рекомендацій сприятиме вихованню громадянина -патріота, активного учасника розбудови незалежної держави України, формуванню його національної свідомості.